

foreningen 2 foreldre

Deres ref
15/338

Vår ref

Dato
10. 8.2016

Barne-, og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til "Utkast til Norges femte og sjette rapport til FNs barnekomité"

Generelle merknader

Barnet har rett til vern av sitt familieliv med begge foreldre. Dette fremgår både av EMKs artikkel 8 og av bestemmelsene i FNs barnekonvensjon.

F2Fs er opptatt av å skape trygge familieforhold for barn som har to hjem. **Familier oppløses ikke ved samlivsbrudd, familier reorganiseres ved samlivsbrudd slik at barna får sin nærmeste familie i to hushold.** Barnet får sterkere nettverk dersom det kan "garanteres" at begge foreldre er til stede i barnets liv, uavhengig av om mor og far er kjærester eller ikke.

Når barnekonvensjonen snakker om **foreldre, er det de biologiske foreldrene** som menes, ikke steforeldre eller andre gode voksne hjelpere.

F2F bemerker at i Barnekonvensjonens engelske originaltekst, benyttes uttrykket "**state parties**", som i den norske oversettelsen har blitt til "partene". Det er altså **staten som gjennom nasjonal lovgivning har et særskilt ansvar for å se til at barnekonvensjonens bestemmelser etterlevs.**

Norsk lovgivning har i alt for stor grad vært unnvikende i forhold til å gi tydelig regulering og beskyttelse av barnets rett til to tilstedeværende foreldre. I stedet for har lovgivningen vært basert på foreldrenes status og bostedsforelders egne behov, ikke barnets.

F2F mener at dagens barnelov og praksis, hvor det i praksis i liten grad settes grenser for foreldre som legger ut unødvendige snubletråder for den andre forelderens foreldreskap, fører til at **titusenvis av norske barn ikke mottar den samlede foreldreomsorg som de i følge barnekonvensjonen har krav på.** F2F anser disse forhold som så alvorlige at de bør rapporteres til FNs barnekomité.

foreningen 2 foreldre

Gjennom **Barneloven 2.0**, som Regjeringen har hatt på høring, har Regjeringen en unik mulighet til å bringe den norske barneloven mer i samsvar med **internasjonale konvensjoner som er inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettighetsloven**, og som skal ha **forrang ved motstrid med nasjonal lovgivning**. Vi vet ennå ikke hvordan den kommende barneloven vil bli, da det ikke har kommet noen lovproposisjon ennå.

F2F vil peke på følgende viktige forbedringsområder for å bringe norsk barnelov i bedre samsvar med barnekonvensjonen:

- **Alle foreldre bør som utgangspunkt ha foreldreansvar for sine barn**, med mindre en objektiv tredjepart har konkludert at dette ikke er til barnets beste. Den ene forelderen skal ikke ha rett til på vegne av sitt barn å velge bort den andre forelderen.
- **Utgangspunktet i barneloven må være at foreldrene har lik juridisk posisjon overfor barna sine** og tar større **avgjørelser om barnet i fellesskap**, også om mor og far ikke er kjærester lenger. Foreldrenes like juridiske posisjon betyr ikke nødvendigvis at barna har lik tid med hver av foreldrene, om foreldrene ikke bor sammen.
- **Spørsmålet om flytting med felles barn må legges under felles foreldreansvar**. Dersom foreldrene ikke blir enige i spørsmålet om flytting med felles barn, heller ikke gjennom mekling, må en objektiv tredjeinstans avgjøre om det er til barnets beste å bli med på flyttelasset eller om det er til barnets beste å bli igjen i sitt vante nærmiljø sammen med den andre forelderen.
- Det må innføres **reelle og virksomme sanksjoner mot uberettiget samværs sabotasje**.

Kommentarer til ulike artikler i barnekonvensjonen og etterlevelsen av disse i Norge

Generelle gjennomføringstiltak (art. 4, 42, 44 nr. 6)

Kommentar til art.4: Foreningen 2 Foreldre avgrensner vårt svar relatert til vårt kjerneområde, at barnet skal sikres omsorg fra begge sine foreldre også i de situasjoner at foreldrene ikke lever sammen. I de tilfeller barnet blir urettmessig avskåret fra regelmessig omsorg og kontakt med den ene av foreldrene er prosessbyrden negativ ut fra barnets perspektiv. Den av foreldrene som blir avskåret fra å gi barnet omsorg må selv iverksette prosessuelle tiltak for å sikre barnets beste. Norsk lovgivning er utformet slik at den som har barnets bosted¹ har vide muligheter til å hindre kontakt mellom barnet og samværsforelderen må (i verste fall) fremme spørsmålet for retten, eks. barneloven § 43, 5. ledd «Dersom den som har foreldreansvaret eller som barnet bur hos hindrar at ein samværsrett kan gjennomførast, kan den som har samværsretten krevje ny avgjerd av kven som skal ha foreldreansvaret eller kven barnet skal

---

¹ Bosted i barnelovens betydning beskriver en juridisk posisjon til å ta større avgjørelser vedrørende barnet uten å konsultere den andre forelderen. Jfr. Barnelovens § 37.

foreningen 2 foreldre

bu saman med, jf. § 64.» Prosessbyrden er følgelig negativ for barnet da det er avhengig av at den andre forelderen har psykisk og økonomisk overskudd til å ivareta barnets omsorgsbehov.

F2F ber om at Regjeringen sørger for at norsk lovgivning blir i samsvar med konvensjonen slik at den omvendte prosessbyrden blir sett i relasjon til barnets beste. I denne sammenheng vil vi også vise til vårt hørings svar til "forslag til endringer i barneloven for å fremme likestilt foreldreskap"².

Generelle prinsipper

Ikke-diskriminering (art. 2)

Art 2 nr 1: "1. De stater som er part i denne konvensjon, **skal respektere og sikre de rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering** av noe slag og uten hensyn til barnets, dets foreldres eller verges rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politiske eller annen oppfatning, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold, funksjonshemming, **fødsel eller annen stilling**.

Det følger av barneloven at barn behandles forskjellig med tanke på foreldreansvar avhengig av foreldrenes samlivsstatus:

Barnelovens § 34. Foreldreansvaret når foreldra er eller har vore gifte

Foreldre som er gifte, har foreldreansvaret saman for sams barn.

Foreldre som separerer eller skil seg, kan avtale at dei skal ha foreldreansvaret saman eller at ein av dei skal ha det aleine. Inntil avtale eller avgjerd om foreldreansvaret ligg føre, har dei ansvaret saman.

§ 35. Foreldreansvaret når foreldra ikkje er gifte.

Når foreldra ikkje er gifte eller bur saman, jf. § 39, har mora foreldreansvaret åleine.

Foreldre som bur saman har foreldreansvaret saman for sams barn.

Det vil si at barn av foreldre som ikke har bodd sammen får et langt svakere juridisk bånd til sine fedre enn barn født av gifte eller samboende foreldre.

Dette må også ses i sammenheng med kommentaren om negativ prosessbyrde under punkt 1.

Barnets beste (art. 3)

1. Kommentar art. 3.1: Barnets beste er ikke ivaretatt når barnets rett til familieliv med begge foreldre og familiegrener ikke ivaretas jfr. art. 2.1. I dag må den av foreldrene som barnet ikke får/blir fjernet fra muligheten til omsorg fram gå til sak og påberope seg barnets beste for å bidra til barnets omsorg, utviklingsmuligheter og kontakt med den

---

² <http://www.f2f.no/forslag-til-endringer-i-barneloven-for-aa-fremme-likestilt-foreldreskap.5838700-372128.html>

andre delen av barnets familie.

Jfr. barnets beste bør norsk lovgivning legge opp til at den av foreldrene som mener den andre forelder ikke er et gode for barnets oppfostring heller fremme sak overfor tilsynsmyndigheter og/eller domstolen. Lovens utgangspunkt bør være at det er til barnets beste å ha god kontakt med begge foreldre. Prosessbyrden i dag er omvendt i forhold til barnets beste, og bør snus slik at den som påberoper den andre forelderens uskikkethet og så må ta prosessbyrden ved å godtgjøre dette.

Jfr. kommentaren under punkt 1.

2. Kommentar art. 3.2: Se kommentar til art. 2.1 og art. 3.1. Barnets beste blir ikke ivaretatt når barnet må ha en forelder som er villig til å ta prosessbyrden for å sikre barna tilgang til begge sine foreldre.

Barns rett til å bli hørt (art. 12)

1. Kommentar art 12.1: Denne artikkelen korresponderer med barnelovens § 31, 1. ledd. Det viktige for F2F i denne sammenhengen er at barnet skal få danne egne meninger uten frykt for press fra foreldrene. I foreldretvister er ikke temaet «Foreldrefiendtliggjøringssyndrom» (PAS – Parental Alienation Syndrome) ukjent. Det foreligger ikke mye norsk forskning på dette, men dr. psychol professor Frode Thuen har belyst temaet bl.a. i artikkelen ”Barn som hater far eller mor”³. Hvis barnet kommer i en lojalitetskonflikt mellom foreldrene er det viktig at rammeverket rundt barnets (fremtidige) livssituasjon er av en slik karakter at barnet kan frigjøres fra frykt for å komme i ”klem mellom foreldrene”. I norsk rettspraksis er det presedens/ikke uvanlig at den forelder som skaper frykt hos barnet og som er minst samarbeidsorientert får sette rammen for barnet, med den konsekvens, i verste fall at barnet blir avskåret fra kontakt med den delen av familien som ikke setter barnet under press
2. Kommentar art 12.1: Denne artikkelen korresponderer med barnelovens § 31, 2. ledd med det unntak at loven ikke retter fokus mot sakkyndiges rolle. Sakkyndige bør under sine evalueringer ha fokus på, og kommentere, hvorvidt barnets beste ivaretas mht. å bli hørt uten å bli utsatt for negativt press fra en av foreldrene. Det bør sikres at hvis barnet skal høres så er det barnets frie vilje som kommer til uttrykk. De sakkyndige synes i likhet med rettens øvrige aktører å være alt for lite trenet til å avdekke manipulasjon av barn, og av fagfolkene selv, som denne artikkelen av advokat og psykolog Grethe Nordhelle setter et kritisk lys på i artikkelen ”Kritisk blick på sakkyndigrollen i barnefordelingssaker”⁴:

---

³ <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/PAS2.pdf>

⁴ http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=120107&a=3

Sivile rettigheter og friheter

Retten til navn, statsborgerskap og til å kjenne sine foreldre (art. 7)

Art 7 nr 1: "Barnet skal **registreres umiddelbart etter fødselen** og skal fra fødselen ha rett til et navn, rett til å erverve et statsborgerskap, og, **så langt det er mulig, rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem.**"

Kommentar art 7.1: F2F vil i denne sammenhengen rette fokus mot barnelovens § 3, 1. ledd. Gjeldende formulering sikrer ikke barnet «så langt det er mulig, rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem». I denne sammenhengen er det nå igangsatt revisjon av barneloven for å oppheve tidsfrister i farskapssaker. Vi viser til vårt hørings svar til denne⁵.

Familiemiljø og alternativ omsorg

Retten til familiemiljø og veiledning fra foreldre/foresatte tilpasset barnets gradvise utvikling under barnets utøvelse av rettigheter i konvensjonen (art. 5).

I høringsnotatet side 29 står det: ”Komiteen anbefaler parten å styrke innsatsen for å bistå foreldre med å utøve sitt foreldreansvar på en kompetent måte, styrke kompetansen til alle fagfolk og andre som er involvert i veiledning, konfliktløsning eller saker som gjelder familieoppløsning, for å hindre at familier blir oppløst eller finne best mulig løsninger når det gjelder barnfordeling, og å hjelpe barn til å opprettholde kontakten med begge foreldre ved skilsmisse eller separasjon, samtidig som de hele tiden tar hensyn til hva som er best for barnet.”

F2F vil påpeke:

- Å bistå foreldre med å utøve sitt foreldreansvar på en kompetent måte ligger også statens plikt til å sørge for et lovverk som medfører at barn som hovedregel vil beholde god og likeverdig kontakt med begge foreldre, også om foreldrene bor hver for seg. F2F kollektive erfaring gjennom mer enn 30 år er at det fremdeles er et stort avvik mellom komiteens ønskemål som uttrykt over og norsk barnelov og barnelovpraksis i dag. **Dette avviket bør problematiseres i Norges rapport til barnekomiteen.**
- I dette avsnittet brukes betegnelsen ”familieoppløsning”, om det som i virkeligheten er en reorganisering av barnets familie til to hushold. Manglende bevissthet om at barnas familie består selv om mor og far bryter sitt samliv skaper mange problemer for norske barn og foreldre.

---

⁵ <http://www.f2f.no/forslag-til-endringer-i-barneloven-for-aa-oppheve-tidsfrister-i-farskapssaker.5838702-372128.html>

foreningen 2 foreldre

- Likeså er ordet barnefordeling brukt om det som nå mer korrekt kalles foreldretvister.

I rapportutkastet skrives det at ”Familieverntjenesten er regjeringens hovedsatsing på familieområdet.”. Vel og bra, men F2F vil nok en gang påpeke at familievernet ofte ikke oppleves som nøytralt noe som er svært uheldig med tanke på å hjelpe foreldrene å finne gode løsninger for barna sine. Dette er også påpekt av samlivsekspert Frode Thuen ⁶.

Retten til å ikke bli skilt fra sine foreldre mot deres vilje, unntatt når det er nødvendig av hensyn til barnets beste (art. 9) bør også stå sterkt.

Art 9 nr 3: "Partene skal respektere den rett **et barn som er atskilt fra en eller begge foreldre har til å opprettholde personlig forbindelse og direkte kontakt med begge foreldrene regelmessig**, med mindre dette er i strid med barnets beste."

Den vanligste måten norske barn ”mister” en av sine foreldre på er ikke ved død, men ved foreldrenes samlivsbrudd. Dette skyldes i stor grad barneloven preferanse for skjevdelte omsorgsløsninger, hvor foreldrene som var likeverdige i samlivet nærmest presses inn i ulikeverdige foreldreroller etter samlivsbrudd.

Dette følger av barnelovens bestemmelser:

§ 36. Kvar barnet skal bu fast

”Foreldra kan gjere avtale om at barnet skal bu fast hos anten ein av dei eller begge. Er foreldra usamde, må retten avgjere at barnet skal bu fast hos ein av dei. Dersom det ligg føre særlege grunnar, kan retten likevel avgjere at barnet skal bu fast hos begge.”

§ 37. Avgjerder som kan takast av den som barnet bur fast saman med.

”Har foreldra sams foreldreansvar, men barnet bur fast saman med berre den eine, kan den andre ikkje setje seg mot at den barnet bur saman med, tek avgjerder som gjeld vesentlege sider av omsuta for barnet, m.a. spørsmålet om barnet skal vere i barnehage, kor i landet barnet skal bu og andre større avgjerder om dagleglivet.”

Begrepet ”bosted” i barneloven har ingen ting med barnets døgnhvile å gjøre, men beskriver en juridisk posisjon til å ta større avgjørelser om barnet enten alene (hovedregel etter § 36) eller sammen (ved delt bosted, som er en unntaksregel).

Foreldrenes fellesansvar, bistand til foreldre/foresatte og barnevernet (art. 18)

I høringsnotatet side 30 står det: ” *Komiteen anbefaler... å finne best mulig løsninger når det gjelder barnefordeling, og å hjelpe barn til å opprettholde kontakten med begge foreldre ved skilsmisse eller separasjon, samtidig som de hele tiden tar hensyn til hva som er best for barnet.* ”

Art 18 nr 1: "Partene skal bestrebe seg på å **sikre anerkjennelse av prinsippet om at begge foreldre har et felles ansvar for barnets oppdragelse og utvikling. Foreldre, eventuelt**

---

⁶ <http://www.aftenposten.no/amagasinet/Frode-Thuen-Er-parterapi-bare-for-kvinner-600683b.html>

foreningen 2 foreldre

verger, **har hovedansvaret for barnets oppdragelse og utvikling.** Barnets beste skal for dem komme i første rekke."

På side 30 i høringsnotatet står det videre: "Ordlyden i barnelovens bestemmelse om barnets bosted er nøytral, og sidestiller delt bosted med fast bosted hos en av foreldrene. Loven gir ingen føringer om at foreldrene skal velge en spesiell bostedsordning for barnet. Delt bosted, innebærer at barnet bor tilnærmet like mye hos begge foreldrene. Barnelovens definisjon av "vanlig samvær" er fra 2010 utvidet, slik at barn og samværsforelder får mer tid sammen om de følger ordningen. Det ble i 2010 innført en varslingsplikt seks uker før flytting, for å gi foreldre tid og anledning til å vurdere og drøfte hvordan de kan innrette seg best mulig med samværs- og bostedsordning for barnet. Varslingsplikten gjelder både for bostedsforelder og samværsforelder."

Her ser det ut som barnets tid med hver av foreldrene vektlegges mest, mens forarbeidene til barneloven så vel som tidligere presiseringer fra departementet slår fast at ved delt bosted har foreldrene bostedskompetansen (=myndigheten) sammen og tar større avgjørelser om barnet i fellesskap, og at ved delt bosted kan samværstiden være likedelt eller skjevdelt. Dette avsnittet i høringsnotatet villeder om den faktiske rettstilstanden i Norge.

En rekke av barnelovens bestemmelser og barnelovpraksis står i et svært problematisk forhold til komiteens merknad og barnekonvensjonens artikkel 18.

1. Barnelovens bestemmelser om **flytting med barn ut fra bostedsforelders eget ønske**, når dette vanskeliggjør/umuliggjør samvær står i et problematisk forhold til disse bestemmelsene (jfr. barnelovens § 34, 35, 36 og 37). En varslingsplikt ved flytting med barn, uten sanksjonsmuligheter, og prosessbyrde pålagt den som ønsker å opprettholde barnets status quo avhjelper dette i svært liten grad.
2. **Manglende sanksjonering ved samværs sabotasje** står i et problematisk forhold til de samme bestemmelsene. Jfr. barnelovens § 65 og det faktum at bare samværsavtaler fastsatt av fylkesmannen, i rettsforlik eller dom, gir tvangsgrunnlag.
En samværsavtale framforhandlet på et familievernkontor mangler fullstendig tvangsgrunnlag og står således fullstendig uten beskyttelse.
Som påpekt i NOU 2008:9 har Norge fått kritikk av Commission on European Family Law (CEFL) for manglende sanksjonering av samværs sabotasje.
3. Økonomisk forskjellsbehandling av foreldre og av barnas to hjem, ut fra valgt omsorgsløsning.
4. **Nåværende barnelovs presumpsjon for foreldrenes ulikeverdige juridiske posisjon etter samlivsbrudd fører til uheldig posisjonering mellom foreldre i bruddfasen.**

Jfr. barnelovens §§ 36 og 37.

Dette driver konfliktene mellom foreldre i været og kan gjøre ubotelig skade på framtidig foreldresamarbeid.

Lik juridisk posisjon betyr ikke nødvendigvis en likedeling av barnets tid med hver av foreldrene, men at foreldrene tar større avgjørelser om barnet i fellesskap.

foreningen 2 foreldre

- a. Likeverdig foreldreskap som utgangspunkt ville hindret denne posisjoneringen og i større grad fått foreldre til å fokusere på samarbeid enn på å «konkurrere om å bli den foretrukne forelder.

F2F mener at når barneloven og barnelovpraksis står i et svært problematisk forhold til barnekonvensjonens artikkel 18, bør dette synliggjøres overfor barnekomiteen.

F2F mener at den dominerende tankegangen innen barnelovgivning når barnets foreldre ikke bor sammen står i et problematisk forhold til de rettigheter barn har i følge FNs barnekonvensjon. Vi vil spesielt peke på artikkelene 2, 7.1, 8.1, 9.3 og 18.1 samt Den Europeiske menneskerettighetskonvensjonens art. 8.2.

Lovgivningen og praktiseringen av denne er ikke konsistente når foreldrene bor sammen versus når foreldrene ikke bor sammen (lenger). F2F mener at det ikke er til barnets beste at det opereres med forskjellig lovgivning og praksis for barn avhengig av foreldrenes (endrede) samlivsstatus, i tillegg til at en slik praksis er i strid med diskrimineringsforbudet som følger av FNs barnekonvensjon artikkel 2.

Det er på overtid at norske myndigheter rapporterer til FNs barnekomite at den vanligste måten norske barn «mister» en av sine foreldre ikke ved en forelders død, men ved foreldrenes samlivsbrudd eller i tilfellet hvor foreldrene ikke bodd sammen. Slik vil ikke F2F at vi skal ha det framover.

Vennlig hilsen

Sølvi Leander
Nestleder og organisatorisk leder F2F

Rune Harald Rækken
Leder, F2F